

تجدید و در اختیار دانشجو...
زبان...
تاریخ...
فلسفه...
ادبیات...
تاریخ...
فلسفه...
ادبیات...
تاریخ...
فلسفه...
ادبیات...

ترجمه

در ایران دیروز و امروز

گفتگویی با آقای عباس آریانپور کاشانی

نویسنده: - آقای آریانپور کاشانی، از اینکه دعوت ما را قبول فرمودید تا با جنابعالی مصاحبه‌ای بعمل آوریم صمیمانه تشکر می‌کنم. با توجه به مراتب تسلط جنابعالی به زبان و ادبیات انگلیسی بهتر است در باره موقعیت و وضعی که ترجمه از دیروز تا با امروز در ایران داشته و دارد حرف بزنیم و خواهش می‌کنم که این مسأله را به همراه مسأله فن ترجمه و نقش ترجمه و مترجم در ادبیات و شئون فرهنگی تجزیه و تحلیل و ارزیابی بکنید...

- در سالهای گذشته مخصوصاً از دوران ناصرالدین شاه به بعد که ادبیات فرنگی در ایران شروع بترجمه شد پیشقدمانی برای ترجمه مبادرت به این کار کردند که بعضی از ترجمه‌های آنها بقدری عالی و خوب بود که نه تنها علاقه مردم را بخواندن آثار ترجمه شده زیاد کرد بلکه مردم به اسلوب زیبای این مترجمان بسیار شایسته آفرین می‌گفتند. مثلاً ترجمه‌های رمانهای تیره بختان و سه تفنگدار و امثال آنها بقدری

روان و سلیس است که شخص کمتر فکرمی کند ترجمه‌ای را می‌خواند .
از همه بالاتر بنظر من ترجمه بسیار ادبی و کم‌نظیر «حاجی بابای اصفهانی» است که این
ترجمه در نفس خود از شاهکارهای ادب جدید ایران محسوب می‌شود زیرا علاوه بر اینکه
مترجم چیزی از گفتار نویسنده اصلی حذف و تحریف نکرده بیانات نویسنده را در قالب
رساترین و متداول‌ترین مصطلحات مربوط به آن دوره (دوره وقوع داستان) با کمال مهارت
ترجمه نموده است بطوریکه شخص تصور نمی‌کند این کتاب ترجمه است . اما متأسفانه
پس از آن دوره آغاز که کار بدست مترجمان باسواد و ورزیده انجام می‌گرفت مترجمان
دیگر به تقلید از آنان به تهیه ترجمه‌هایی پرداختند ، غافل از اینکه یک مترجم خوب
علاوه بر اینکه باید بر زبان مادری خود تسلط کافی و وافی داشته باشد می‌باید بر زبان
بیگانه مورد علاقه خود نیز کاملاً آشنائی داشته باشد بطوریکه هر جمله یا اصطلاحی که
به آن برمی‌خورد بلافاصله معادل فارسی آنرا (نه ترجمه تحت‌اللفظی را) ارائه دهد.

متأسفانه کم‌مایگی بعضی از مترجمان نسبت به زبان مادری سبب شده که در فرا گرفتن
زبان بیگانه هم همانطور سرسری پیش بروند و همین که چند جمله مبتذل آن زبان رایج گرفتند
خود را مترجم بشمارند . در نتیجه آثاری که از این قبیل مترجمان بوجود می‌آید محتاج
به معرفی نیست .

برای مثال بیشتر در پاره‌ای از کتابهای درسی بعضی از موضوعات علمی بقدری
گنگ و نارسا است که نه شاگرد می‌تواند بفهمد و نه استاد میتواند با بیان ساده‌ای آنرا
توضیح کند .

نظیر این کتب و جزوات درسی که طی سالیان دراز به همان صورت غیر مفهوم تکثیر
شده و دانشجویان بیچاره طوطی وار آنها را فرا گرفته و به معلم تحویل داده‌اند بسیار است
ولی هر تحویلی مقدمه‌اش همین آشفتگی‌هاست و باید انتظار داشت که این گونه امور رخ
بدهد اما رخ دادن آن دلیل بقا و دوام آن نیست و به صرف اینکه در سالهای آغاز کار
معلمان و متخصصان مزبور جزوات یا کتبی تهیه کرده و در اختیار جامعه گذارده‌اند دلیل
آن نیست که همان غذای غیر قابل هضم را ما امروزه نیز به زور در اختیار دانشجویان
قرار دهیم زیرا همانطور که رهبر عالیقدر ما شاهنشاه آریامهر مکرراً اشاره فرموده‌اند:
«بزرگترین خیانت آن است که دانشجویان بی‌سواد را با کاغذپاره‌هایی بنام دیپلم و لیسانس
و دکترای تحویل جامعه بدهیم» شاید اگر این معلومات ناقص غیر مفهوم این کتب را اصلاً
فرا نمی‌گرفتند بمراتب بهتر بود تا اینکه چنین مطالب ناقص و بی‌سروتهی به آنها تحمیل
گردد . از این رو نقش مترجم و آنهم مترجم خوب و وارد به زبان مادری خود بسیار ارزنده
و مهم است زیرا اگر همین رساله‌های درسی و بعضی از کتبی که مکرراً تجدید چاپ شده ولی
از لحاظ فارسی غیر مفهوم می‌باشند با فارسی ساده و روانی بوسیله یک مترجم زبردست ترجمه

شود و در اختیار دانشجویان قرار گیرد آثار آن بسیار مثبت و سودمند خواهد بود .
عیب کار در اینجاست که ما این غذاهای غیر قابل هضم را می‌خواهیم بزور به دانشجویان
بدهیم در این صورت مسلماً یا اصلاً مورد استفاده آنها واقع نخواهد شد و یا اگر هم چیزی
فراگیرند بر پریشانی و سردرگمی آنها افزوده خواهد شد.

نویسنده : - آقای آریانپور در باره مترجمان آینده چه نظری دارید و همچنین درباره
مترجمان امروز؟ ...

- امیدوارم مترجمان آینده مرتکب چنین گناهی نشوند البته باید اضافه نمود که
در حال حاضر خوشبختانه مترجمان با سابقه و ورزیده که به صرف پشتکار و فعالیت خود
آثار ارزنده‌ای بوجود آورده‌اند بسیارند و کتب زیادی نیز از ادب و فرهنگ و فنون جدید
اخیراً ترجمه شده که با جزوه‌ها و کتب غیر مفهوم یاد شده فرق بسیاری دارند ولی این
پایان کار نیست بلکه آغاز آن است و باید بکوشیم تا به هدف نهائی ترجمه که اصالت مطلب
و امانت در ترجمه و تسلط و قدرت بیان بزبان فارسی باشد برسیم و شاهکارهای بیگانه را
بفارسی برگردانیم و در عین حال شاهکارهای گرانبهای گنجینه‌های ادب و فرهنگ و هنر فارسی
را بجهانیان عرضه داریم.

نویسنده : - متشکرم

شوشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی